

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACTIA și ADMINISTRATIA :
Strada Francisc Deák No. 2.
Telefon 10-02.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Director-Fondator : ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE:
Apare de trei ori pe săptămână.
Pe o lună. 25 Lei
Pe un an. 260 Lei

PROVIZORATUL...

Dacă ne-am așeza pe o înălțime filosofică de vedere, am ajunge la concluzia multor filozofi; că în lume totul este provizoriu. Chiar și moartea, cu toată aparența sa de vecnicie, este provizorie, căci este o vecinică trecere dela materia vie la cea moartă și dela cea moartă la cea vie. Ceeace nu e provizoriu, ceeace este vecinic, este schimbarea.

Dar dacă ne coborâm din sferile filozofice și îmbrățișăm spațiul și timpuri mai restrânse, în marginile orizonturilor istorice, vom găsi totuși stări sociale, organizațiuni de oameni, cari ne dau dreptul să credem în definitivatul lor. Cel puțin în ceace ne privește pe noi Români, avem o poveste seculară, alturi de povestea vecinilor noștri, care ne îndreptățește să credem că provizoratul nu mai poate fi decât hrana unor speranțe firești a celor ce se obișnuiseră cu alte vremuri. Toți avem speranțe în viitor, toți plămădim din aluatul acestor speranțe idealul zilei de mâine, căci așa-i firea sufletului omenesc.

Uitați-vă în jurul nostru, mai ales aici unde idealurile se bat mai mult în cap și vedeți cât provizorat sufletească zace în adâncul celor ce nu se pot împăca cu vremea. Dacă fac scandal, dacă reclamă, dacă strigă să audă lumea întreagă, totul își găsește motivarea în provizoratul sufletului lor. Chiar dacă îți întind mâna, chiar dacă îți dau semne de înfrățire și de iubire, îți încredințat că provizoratul stă rânjit la spate. Scârșniri de dinți în surdina, zămbet captușit cu venin și tu, care îl crezi cu suflet mare, un naiv. Te privești ca pe un naiv, pentru că ești în stare, în contra speranțelor lor, să crezi în definitivatul timpului de azi. Și Doamne, dacă ar fi numai streini de sânge! Lor le mai dai dreptate căci e vocea sângelui. Dar stai și te întrebi: ce voce mai vorbește de provizorat în sufletele celor ce sunt ai tăi? Să fie oare sângele lor infectat de sânge cu alte nădejdi? Să fie rugina prea groasă, ca să nu lase în vremuri ca acestea să renască ramurile, cu rădăcini adânci, ale vechiului suflet românesc?

Peste tot provizorat și provizoratul aduce peste tot lașitate și hipocrizie, răutate și dușmănie. La fiecare pas, dacă știi să citești sub coaja aparenței, în sufletele lor, îți apar unguri și români cu sufletele pline de provizorat. Unul îți promite tot concursul pentru cutare mișcare românească; altul la el înșiși inițiativa unui curent de redeschitare; altul nu lipsește de niciunde unde este vorba de românism și el face gura cea mai mare când e vorba de pledeci. Dar scrutează-i mai bine, vezi faptele lor cele mai mărunte și vei da peste motivul lor: Fă-te prieten cu dracul (recte: cu Românul) până treci puntea!

Iar dacă am căuta acum cauza acestui provizorat, afară de vocea sângelui și afară de puterea obiceiului, am găsi la toți provizoriștii un cât de mic sâmbure de prostie.

Dovadă că dacă mai găsim și dintre acei ce nu mai cred în provizorat, fie streini fie români, toți aceștia sunt oameni inteligenți și capabili de a înțelege rostul faptelor omenestii. Căci ce inteligență poți socoti că mai are acela care mai poate crede în reînțoarcerea robiei medievale, care mai așteaptă subjugarea muncii celui de jos, gusturilor și capriciilor celor de sus! Ce inteligență poate avea acela care mai poate crede că Românul va mai pierde aceea ce i-a fost ținta vieții veacuri de-arândul? Ce inteligență zace în mintea celui care nu este în stare să citească trecutul și prezentul, care își mai poate închipui că numai cultura și numai gospodăria stăpânilor săi au fost culturi și gospodării?!

Dar pe lângă prostia, hrănită cu speranțe a unora, se mai adaogă Josnicia și servilismul altora. Căci numai servilism Josnic, inerent sufletelor învățate cu robia și nedeprișe cu libertatea, poate fi în ființa celor cari preamăresc epoca de aur a stăpânirii maghiare.

Epocă de aur dar și de sclăvie în același timp; epocă de fericire pentru cei ce prânzau în jurul tronului și al magnafilor; epocă de aur pentru cei-ce stăpâni le astupase gura cu ciolane; dar epocă de durere pentru cei-ce munciau cu sudoarea feții lor ca Domnii dela orașe să poată fi fericiți. Epocă de aur pentru inconștienți, pentru cei-ce n'au găsit nici odată în ei aspirația sfântă spre libertate. Epocă de aur pentru cei-ce se împăcau cu jandarmul ungar, fiindcă li-se împăcau și stomacurile și micile și multele lor patimi.

Iată pentru cine mai poate fi provizorat și iată pentru ce azi, chiar pentru folosul ungarilor, suntem datori, prin orice mijloace, să-i facem să înțeleagă că stăpânirea lor nu a fost decât un episod trist în viața neamului nostru și că acest episod nu se mai poate întoarce, cât timp sufletele ni s'au însănătoșit. Să nu se amăgească de glasul câtorva slugi credincioase, ci să caute la marele suflet al unui neam puternic.

George Bota.

Noi directive în administrație?

— Ce ne spune d-l Prefect V. Hodor. —

Săptămâna aceasta d-l inspector administrativ V. Hodor, prefectul județului nostru, a fost chemat la Cluj de d-l Tătărăscu sub-secretarul de stat al minorităților. Întorcându-se, l-am rugat pe d-l prefect să ne comunice ce a tratat.

— Am discutat multe, îmi răspunde d-sa amabil. Nu pot comunica însă presei până când rezultatul acestor discuții nu se va cristaliza și nu va trece la fapte. Ceeace pot să vă spun este impresia mea. D-nul Tătărăscu este un om superior cu principii foarte solide și cu vederi

Cât pământ s'a împărțit, unde și cui?

Dintr'o vorbire rostită în Senat de d. Ministru al Agriculturii, Al. Constantinescu, aflăm următoarele:

Pân'acum s'au luat dela marii proprietari din vechiul Regat 2 milioane și 500 de mii de hectare (cam 4 milioane și jumătate jugăre) și din acelea au fost date țărănilor 2 milioane 300 mii hectare, și numai 200 mii hectare mai sunt sub împărțire. În Ardeal, Bănat și Crișana s'au luat dela proprietarii mari 6400 de moșii, cu o întindere de 2 milioane 196 mii jugăre, din care 753.000 arător, 875 mii jugăre pășune și

restul pădure. A fost dat acest pământ la 129.000 de țărani.

În Bucovina s'au luat dela moșii mari 61.000 de hectare, din cari s'au împărțit 34 mii, iar celelalte sunt date în arendă țărănilor până la împărțire.

În Basarabia au fost luate din mâinile, vechilor lor stăpâni, 4194 moșii în întindere de 1 milion și 500 mii hectare (cam 3 milioane jugăre) din cari peste un milion hectare arător. S'au împărțit între 336 mii de țărani. Aci împărțirea s'a sfârșit la 1 Octombrie 1923.

Cauzele urcării leului

Asupra cauzelor cari au determinat urcarea leului în ultimile zile, se dau în cercurile financiare următoarele explicații pe care le luăm după ziarul „România”:

Pe de o parte, de o săptămână încoace pe piața Parisului se fac mari cumpărături de lei, de către un grup japonez însărcinat cu achiziționarea de lemne de construcție din România. Pe de altă parte, eriza de numerar din țară a determinat pe deținătorii de devize străine să ofere dolari, lire sterline și franci sub paritatea Paris, căci altfel nu-și mai puteau procura lei necesari.

În această ordine de idei, cităm cazul unei societăți petrolifere streine care neputând găsi pe piață cele câteva milioane de lei trebuincioși pentru a face față plăților, a asvârlit într'o zi la Bursă, devize streine — în special lire sterline — în valoare de vre-o douăsprezece milioane de lei. Două zile mai târziu, o altă societate a procedat la fel.

Iată cum explică cercurile financiare în bună parte recenta urcare a leului și faptul că în București se dă tonul acestei scăderi. Întrebarea este dacă urcarea leului se va putea menține și după ce grupul japonez își va fi terminat cumpărăturile și când societățile petrolifere nu voi mai avea atâtea nevoe de lei ca azi.

În privința aceasta, părerile sunt împărțite. O mare parte din financieri și bine înțeles guvernul, se arată optimiști și asigură că urcarea leului este sănătoasă. Numai să fie în sfârșit, după atâtea experiențe nenorocite.

Congresul învățătorilor

În chestia salariilor

Asociația generală a membrilor corpului didactic primar va ține în curând, un congres de o zi, la București, pentru a discuta și lua hotărâri definitive, asupra situației materiale, a cărei echitabilă rezolvire nu suferă amânare, precum și asupra sporului pe 1923.

Amănuntele se vor publica în curând.

Asociațiile județene sunt invitate să trimeată, de urgență la sediul asociației generale, numele delegaților pentru acest congres și lucrările congreselor parțiale ținute în această chestie.

În ajutorul Românilor din Iugoslavia

Ministerul Cultelor a alcătuit o comisiune formată din d-nii Petre Coman, doctorul Popovici protopopol Lugojului, Petre Ionescu director cultelor și Simionescu dela ministerul de externe sub președinția d-lui ministru I. G. Duca, care va lua contract în cursul unei comisiune iugoslavă la Timișoara pentru studierea chestiunilor școlare și bisericesti ale românilor din Iugoslavia.

Convenția comercială româno-rusă

S'a ținut o constătuire la ministerul de externe la care au participat I. Brătianu, Duca, Tancred Constantinescu și Lepădatu în chestia convenției comerciale ruso-române. D-l Mantu delegatul nostru a declarat că la Tiraspol s'a stabilit ca baza circulației de marfă să fie la Tiraspol și Bender. Pentru persoane, se va stabili mai târziu. Se crede că guvernul va primi-proiectul rușilor. Cere însă să se schimbe centrul tratativelor deoarece Tiraspolul nu are legătură bunăde trenuri. Rușii au propus Odesa.

Ceții ziarul

„Vestul României”
apare de trei ori pe săptămână.

Generalul Berthelot despre eroina Ecaterina Teodoroiu.

Trimite-mi-se o scrisoare, prin care era rugat să scrie cele ce crede că sunt necesare pentru cartea pe care d-na Călugăreanu o face despre eroina noastră națională, Sublocotenent Ecaterina Teodoroiu, d-l General Berthelot a scris următoarele:

„Ca și surorile sale Române, Ecaterina Teodoroiu ar fi putut, în timpul războiului, să se consacre răniților, să-i ajute a-i pansa, să ușureze cu farmecul prezenței sale durerile lor fizice și morale. Înălțată prin dragostea patriei invadate, ea simțea că trebuie să dea mai mult: ea voi să împărtășească cu vitejii soldați ai țării sale natale, pericolele băătăii și avu însemnata satisfacție, numită sublocotenent, de a-i conduce ea însăși la luptă.

Și printre actele de vitejie, de altfel așa de numeroase ale acestei nobile armate, nu văd altceva mai frumos decât sfârșitul glorios al

acestei tinere fete, sacrificiu admirabil pentru cea mai frumoasă cauză, arătând până unde poate să se înalțe sufletul femeii române.

Asemenea ce frumoase lecții de morală, educatorii Națiunii vor putea să scoată din viața Ecaterinei Teodoroiu. Instituții sau instituțiile în fața copiilor, ofițerii în fața soldaților vor ști să evoace, povestind foarte scurta existență a acestei sublime eroine, imagina totdeauna vie a credinței în destinele unui mare popor.

Aprob hotărât, ideea de a comemora printr'un monument marile fapte ale Ecaterinei Teodoroiu. Va fi din partea celor cari trăesc azi o mărturie de recunoștință și admirațiune, dar va fi asemenea pentru generațiile viitoare cel mai frumos exemplu despre virtuțile rasei.

(ss) General BERTHELOT.

Ungaria caută o apropiere de noi

— Rostul tratatelor ungaro-române. —

„Indreptarea” publică următoarele amănunte asupra tratatelor româno-ungare:

Guvernul ungaresc a făcut un demers oficial la București.

El invită guvernul român ca printr'o comisiune mixtă să se ia în discuție toate punctele litigioase care există între România și Ungaria, — spre a se ajunge la o deplină înțelegere.

În legătură cu acesta ieri dimineață a avut loc la ministerul de externe o conferință a delegațiilor ministerelor în vederea tratatelor cu delegații guvernului maghiar.

Au luat parte la consfătuire d-nii miniștri I. G. Duca, Vintilă Brătlanu, Lepădatu, ministrul cultelor, Gheorghiu, secretar general al c. f. r., Giuan, directorul general al pensilor, și C. Moisil, dela arhivele statului.

S'a luat în discuție programul lucrărilor ce urmează a fi dezbătute cu prilejul tratatelor.

Cu prilejul discuțiilor vor fi rezolvite toate chestiunile litigioase de ordin economic și financiar, cari prin tratatul dela Trianon au fost lăsate la înțelegerea directă între statele foste inamice.

Delegațiunea ungară în frunte cu d. Wodianer, ministru plenipotențiar, a și sosit astăzi la București.

În consfătuirea de ieri s'a hotărât ca prima întrevedere cu delegația ungară să aibă loc Luni la ministerul de externe.

După câte ni-se spun, intențiunile guvernului dela Budapesta nu se li-

mitează numai la punctele litigioase cari sunt în discuție între noi și unguri.

E vorba, pe deasupra și de noua directivă economică a guvernului maghiar. Se pare că ungurii au înțeles că izolarea lor care se menține și se agravează față de puterile Micii Înțelegeri nu le aduce nici un folos în opera de consolidare a Ungariei. Ori cât unele guverne aliate doresc și activează spre a obține regimuri de favoare... financiară pentru unguri, intransigența Micii Înțelegeri nu permite să se ajungă la rezultate pozitive în această direcție.

De aceea Ungaria s'ar fi hotărât la o profundă schimbare a politicii sale externe, și la o apropiere, chiar cu sacrificii, de România și celelalte state cari compun Mica Înțelegere.

Primul gest, este demersul recent pentru aplanarea urgentă a tuturor diferendelor dintre București și Budapesta.

Desfășurarea viitoare a evenimentelor va arăta intru cât intențiile lui Horthy sunt sincere și până unde înțeleg să meargă ungurii pe noua cale a înțelegerii cu România.

Blănărie nouă!

Primesc tot felul de lucrări în blănărie cu prețurile cele mai convenabile.

Pasagiul „Vulturul Negru”

::: prăvălie No. 82 :::

Turneul Teatrului Național din București

Vlaicu Vodă: dramă istorică în 5 acte de Al. Davila.

După „Hamlet”, în seara zilei de 13 Noembrie, trupa de turneu a teatrului Național din București, în frunte cu Demetriade, a jucat în orașul nostru, admirabila dramă a d-lui Al. Davila: „Vlaicu-Vodă”. Am arătat într'un foileton, înainte de reprezentare, valoarea acestei piese. Azi vom stărui numai asupra subiectului acestei piese și mai ales asupra felului cum a fost jucată.

Subiectul îl dăm după Corneliu Moldovanu.

Vlaicu, domnul Țării Românești, e prizonierul politic al baronului maghiar și al Doamnei Clara, mama vitregă a lui Vodă. Kaliany vrea să-l înșelă pe Vlaicu pentru a întări vasalitatea țării față de Regele maghiar, iar Doamna Clara, pentru a închina norodul catolicismului. Conflictul începe pe tema religiei care este cea mai gravă pricină

de răzvrătire a boerilor și a poporului. Înstrăinarea credinței e poate cea mai aprigă nenorocire care a amenințat vreodată orizontul istoriei noastre, mai aprigă și mai nelegiuată decât înstrăinarea limbii. Înstrăinarea de Dumnezeu ucide *datina*, datina care e sufletul perpetuat și în veșnică perpetuare a neamului, *datina*, care e însăși vitalitatea rasei noastre, cugetarea unică a nenumăratelor miști în neastâmpăr, frământate de dor de țară și lupte crâncene întru apărarea moșiei.

Datina nu e un personaj în această piesă, dar este însă eroina invizibilă și atot-puternică care hotărăște cele 5 acte și îndreaptă spre bine destinele neamului.

Datina, în drama „Vlaicu-Vodă”, joacă rolul fatalității din tragedia clasică ori al pasiunii dominante din teatrul lui Cornelle și Racine.

Așa dar, deoparte Kaliany și Doamna Clara, iar de celelalte boerii și norodul, — două tabere în luptă pentru biruința finală.

Vlaicu, pricepând pericolul unei lupte fățișe, se încheie în cugetarea

TEATRU ♦ LITERE ♦ ARTA

LITERATURĂ

Scrisoare tristă

De-acum te duce viața pe-alte căi;
Nu voi mai tresări la pașii tăi,
Și 'n odăița mea cuprinsă 'n noapte
Nici zâmbete nu vor mai fi, nici șoapte.

O mână s'a lăsat din largul Firii
Și-a stins lumina 'n casa fericirii,
Și dintr'un basm himeric
Ne-am deșteptat de-odată 'n întineric.

Ne-a 'nșiorat grozava 'ntunecare
Ce ne-a îmbrățișat la deșteptare
Și ne-am privit cu-o frică ne 'nțeleasă,
Plângând ca doi copii pierduți de casă.

Ce greu, când ai privit prea mult în soare,
Să deslușești în juru-ți o cărare,
Căci prea lumindlor ne amețise
Un vis deșert cum sunt atâtea vise!

Și totuși, azi, când fericirea 'i moartă
Și pasul vieții pe-alte căi te poartă,
Să-ți amintești de-acolo, de departe,
Că din ființa mea păstrezi o parte.

George A. Petre.

Concerte.

George Enescu

În seara zilei de 21 Noembrie va avea loc concertul marelui nostru violonist, maestrul George Enescu, cu următorul program:

1. Le Trille du Diable, sonata (3 părți) Tartini.
 2. Concert re major (8 părți) Brahms.
 3. Balade et Polonaise Vieuxtemps.
 4. Zigeunerweisen Sarasate.
- Publicul orădan pregătește maestrului o sărbătorească primire.

Teatru.

Trupa Mărioara Voiculescu

În seara zilei de 24 c. Mărioara Voiculescu cu trupa sa va da o reprezentație la teatrul „Regina Maria” din localitate cu piesa *Edith* de Bernstein.

Trupa Ion Manolescu

Vineri 30 Noembrie și Duminică 2 Decembrie trupa de sub conducerea d-lui Ion Manolescu va da două reprezentații jucând, „Gândul” de Leonida Andrew și „Pierduți în întineric” dramă în 3 acte de Roberto Bracco.

Trupa este formată de artiștii: Ion Manolescu, I. Dumitrescu, N. Popescu, N. Scorțeanu, I. Mihail, Petre Popescu și artiste: Maria Vecera, Stanca Alexandrescu, Mărioara Popescu etc. Biletele s'au pus în vânzare de acum și se pot cumpăra dela casa din stânga Teatrului Regina Maria, în fiecare zi dela 3—5 p. m.

Buletin Politic

Intern.

Fac mare valvă în întreaga țară declarațiile-acuze aduse, în plin parlament, de deputatul de Români Th. Aroneanu, membru al majorității, în legătură cu neregulele și abuzurile săvârșite cu improprietățile și expropriările. Acest deputat a precizat nume de judecători cari au favorizat pe unii țărani în dauna altor țărani; a citat nume de agronomi, care dețin pământuri întinse, împotriva legii, ba chiar au sustras din averea statului produse și instrumente agricole; a pomenit, citând nume, de unii inspectori ministeriali, care exploatează moșii fără ca să fi avut dreptul de a fi improprietari, precum și de un avocat al comitetului central agrar, care a cerut dela un proprietar suma de o jumătate de milion, ca să-i facă un raport favorabil. A mai denunțat apoi și alte fapte mai grave în legătură cu mușamalizarea unor fraude săvârșite de unii agronomi în Basarabia.

Toată lumea comentează aceste acuze aduse în ședința din 13 c. a parlamentului, bazate pe acte preclse, și așteaptă ca miniștrii de agricultură și justiție să-și spue cuvântul.

Extern.

Ceeace nu văd clar politicieni germani au început să vadă poezii Un apel al poetului Helnrich Mann, pledează în favoarea unei politici de reconciliere și apropiere cu Franța, deoarece politica de după războiu a Reichului amenință să rulseze țara ba chiar s'o desmembreze.

Conferința ambasadurilor azi se va pronunța în chestia restabilirii membrilor familiei de Hohenzollern în Germania.

Lordul Crewe a remis premierului Franței un protest al guvernului englez, contra mișcărilor separatiste din Renania susținută de francezi.

Haosul din Germania crește pe măsură ce guvernul Stessemann înclină în spre dreapta. Se crede că guvernul german tinde spre dizolvarea Reichstagului și întronarea dictaturei militare.

S'a respins atât controlul militar interaliat cât și expulzarea Kronprințului, deoarece acesta, atâta timp cât stă liniștit va fi considerat ca un simplu cetățean.

Ieri Vineri a fost dizolvat parlamentul britanic. Nolle alegeri s'au fixat pentru 1 Decembrie.

sa ca 'ntr'o cetate, și prin tact, prin prefăcătorie, prin minclună și uneltire, pe de o parte amână izbucnirea conflictului, iar pe de altă zădărnicește planurile de închinarea ale Doamnei Clara. Vlaicu Vodă e un diplomat, priceput și șiret; caută să înălțare o criză care ar fi fatală țării lui, stă la pândă și așteaptă...

Neîncrederea boerilor și-a mulțimel nu-l sperie, — amenințările din afară nu-l fac să șovăiască. Când însă i se pare c'a sosit ceasul socotelilor, își regăsește individualitatea, apucă voinicește sceptrul în mână-i domnească, încetează de-a mai fi păpușa fățarnică, așezată pe-un tron neșgur — se ridică suveran pe scaunul solid al dinastiei sale și cârmuiește... Kaliany e trimes peste graniță, Doamna Clara la mânăstirea Snagov, iar papistășimea în temniși sau în morminte.

Interpretarea. În cadrele unor decurii simple dar fastuase, această dramă, jucată de artiști de talia unui Demetriade, era natural ca să constituie o adevărată sărbătoare artistică pentru orașul nostru. Întreaga sală a

fost în delir timp de câteva ore cât au durat cele cinci acte.

Ansamblul a fost întreg, toți artiștii alcătuiau un singur suflet — sufletul piesei. D. Ar. Demetriade în rolul titular, a pus rând pe rând avânt și pasiune, viclesug și fățarnicie, și, alternând în cele mai extreme situații psihologice, a redat pe Vlaicu ca pe un tip unitar și dramatic. Doamna Demetriade a redat cu strălucire impetuozitatea și ambițiile doamnei Clara. Creația d-sale din acest rol rămâne punct luminos în cariera d-sale. D. M. Constantinescu în Mircea Basarab a fost romantic și ambițios și a dat rolului său ritmul sufletesc avânt și cald. D-ra Niculescu în domnița Anca a fost gingașe, plăpândă și bună așa cum poporul nostru își închipuie vârstarii domnești din trecut. D. I. Petrescu, a stărnit aplauze în tirada dătiniei.

Cu un cuvânt toți artiștii au fost la locurile lor, dând un ansamblu care face cinste primei noastre scene.

Misa.

Conferințele Presei

Sindacatul român din Ardeal a început în Cluj o serie de conferințe ținute de cel mai distins profesor și om de stat. Prima conferință a avut loc în ziua de 15 c. în sala prefecturii județului. A vorbit d. profesor Dr. Ion Lupas despre „Istoria Presei Române Ardelene“. Vor continua în fiecare zi.

E o inițiativă frumoasă care dă două beneficii. Primo pune în contact pe cetățeni cu marii noștri cugetători și savanți și al doilea se realizează unele venituri pentru sporișirea fondului acestui Sindicat.

Am dori însă conferințe presei să nu se limiteze la barierele orașului Cluj, ci să se extindă și mai departe. Sunt multe centre cari așteaptă cu însetare cuvântul conferențiarilor de talia d-lui Lupas, Iorga, Goga, etc.

Lichidarea datoriilor româno-maghiare

După o telegramă primită din Budapesta, Oficiul de control și de lichidare a datoriilor și creanțelor maghiare față de statele succesoare, a publicat o circulară prin care cere cetățenilor maghiari să-și comunice creanțele lor față de vechiul regat român și sârb, contractate înainte de război și expirate la încheierea păcii; datoriile și creanțele față de teritoriile alpine României și Jugoslaviei (art. 254). Nu intră în categoriile de mai sus creanțele și datoriile contractate după 1 Noembrie 1918 și expirate înainte de încheierea păcii. În afară de cele de mai sus s'a mai cerut anunțarea datoriilor și creanțelor avute față de cetățenii români din teritoriile alpine dela alte state decât cel maghiar.

Improprietățile foștilor luptători în Capitală și în provincie

O delegație a Uniunii Naționale a foștilor luptători s'a prezentat ieri d-lui ministru de domenii Al. Constantinescu cerându-i să înfăptuiască improprietățile foștilor luptători în Capitală, în provincie precum și colonizarea acestor elemente pe terenurile disponibile ale statului, de preferință dealungul frontierelor.

D-l ministru a făgăduit luarea dispozițiilor necesare în acest scop.

Delegațiunea „Uniunii“ era formată din d-nii Virgiliu Serdaru, președintele U. N. A. L., dr. Emil Fildan, procuror general din Oradea-Mare, ing. V. Cosman, Victor Stănescu, director parchetului din Oradea-Mare, inspector C. Botan, colonel rez. Stroescu, Aurel Ștefănescu și M. M. Antoniu, industriași, Panait Dumitrescu, inspector comunal și V. Guimale, funcționar.

Schimbul de deținuți politici

S'a efectuat azi în 17 Noembrie

Astăzi la orele 10 s'a efectuat schimbul de deținuți politici la episcopia Bihorului. În schimbul a 30 de deținuți unguri pe cari i-am predat delegatului ungar, am primit 54; 34 politici și 20 de internați. Astăzi și mâine seară chiar vor fi trimiși la vetre.

Deținuții români sunt într-o stare deplorabilă. Slabi, desbrăcați par stafii. Această stare în care se găsesc denotă răul tratament cărui au fost supuși. Cei cari au fost de față și au făcut comparația, au putut vedea care stat este civilizată. Deținuții predați de noi păreau niște pensionari bine hrăniți, bine îmbrăcați.

Ne facem o datorie făcând un apel către concetățenii noștri pentru a veni în ajutorul nenorociților noștri foști deținuți. Cei cari ar vrea să-l ajute pot adresa oboșul lor siguranței locale, fiind asigurați că fac o faptă nobilă.

Schrank By Perless London

au sosit
stofe engleze speciale la
HACKMAYER
croitor bărbătesc
Strada Avram Iancu No. 2

Știri mărunte

Din Țară

— În Sibiu, o mână criminală a dat foc magaziei de materiale dela lucrările de depozitului de apă al orașului. Pădurea dintre satele Râșinari și Turzișoru la o depărtare de trei Km. de depozitul de munițiuni din Sibiu este în foc.

— Produsele pescăriilor statului pe semestrul Aprilie—Noembrie a fost de 14 milioane 500 mii kgr. Incasările sunt de 131 milioane lei din care 51 milioane au revenit statului și 80 milioane pescarilor.

— În conformitate cu un recent ordin ministerial s'a început în Cluj controlul noilor încetățeniți.

— S'a constatat că scrisorile cari vin din America se violează la locul de expediție. S'au luat măsuri contra funcționarilor poștali incorecți.

— Ieri s'a făcut împăcarea între generalul Averescu și Argetoianu.

— D. profesor Nicoleta Iorga a fost invitat la universitatea din Paris pentru a ține o serie de conferințe. D. N. Iorga va trata „Comerțul în Europa orientală la sfârșitul evului mediu“ și „Romantis-mul în Sud-Estul Europei“.

— O delegație iugoslavă tratează cu delegații români la Timișoara în chestia școalelor celor două țări.

— La Cernăuți s'au descoperit dolari falși. R'a găsit o bancnotă falsă de 100 dolari.

— A fost prins și înaintat Corpului 6 Armată căpitanul Radovan care dispăruse din garnizoana Satu-Mare cu suma de un milion și jumătate lei.

— La Kșișinău se va înființa o academie dramatică sub conducerea Agathei Bărescu.

— În presa capitalei se discută cu a-prindere chestia împrumutului de 500 milioane franci.

— În gara Ungheni s'a ciocnit trenul de persoane cu o mașină de manevră. Sunt 10 răniți. Acarul vinovat a dispărut. S'a mai ciocnit un tren de marfă cu un tren de navetă lângă Tg.-Mureș. Și aci sunt patru răniți.

Din străinătate

— Kemal Pasa, după o știre din Constantinopol, ar fi grav bolnav.

— Venizeliștii din Grecia sunt anti republicani.

— Primarul din Lyon a refuzat categoric urcarea prețului pâneli.

— Din Duseldorf se anunță că francezii au eliberat din închisoare pe toți directorii uzinelor Krupp, dându-le posibilitatea de a se reîntoarce la lucru.

— În munții Dauphine din Franța a căzut zăpadă în cantitate așa de mare în noaptea de 7 spre 8 Noembrie încât șoseaua zisă „Grande-Chartreuse“ e întreruptă. S'a cerut un tank pentru deszăpezirea acelei șosele.

— Inginerul Pesc declară că atunci când se vor intrubunătă motoarele fixe cu „reacțiune directă“ la ovioane se va putea atinge viteza de 2000 km. pe oră. Se știe că acumă maximul vitezei este de 400 km. pe oră.

— Bulgaria a promis că va plăti Serbiei 300 milioane leva despăgubiri pentru rechizițiile făcute în timpul războiului.

— Funcționarii publici greci cari au fost amestecați în ultimile mișcări din Grecia vor fi destituiți și judecați.

— Cel doi implicați în procesul Dascaloff din Bulgaria au fost condamnați, unul la 24 ore arest și altul la expulzare.

— În Spania printr'un decret au fost suspendate comisiunile parlamentare și s'au desființat funcțiunile de președinți de Cameră și Senat.

Croitorul

ALEX. KOROM

confectionează cele mai moderne costume bărbătești cu prețuri moderate. Pregătește costume și din stofe aduse.

ORADEA-MARE.
Strada Csengeri No. 14

INFORMAȚIUNI

Patima Roșie la Teatrul Maghiar din Cluj. Măști va avea loc la Teatrul Maghiar, premiera celebrei piese a lui Sorbul „Patima Roșie“, tradusă în ungurește de directorul teatrului unguresc, d-l Eugen Janovits.

D. Inspector Pteancu a sosit astăzi în Oradea-Mare, pentru a se ocupa cu cazul școalei călugărilor Ursuline care a fost închisă acum câțva timp.

Ieri s'a judecat la tribunalul din localitate procesul lui Al. Dandea grădinarul episcopiei catolice care își siluise fata sa de 19 ani. Astăzi s'a publicat sentința prin care este condamnat la un an și două luni închisoare.

Sporirea soldelor ofițerești. Ni se comunică din București că d-l Vintilă Brătianu intenționează prin noul budget să dubleze aproape soldele ofițerilor astfel că bugetul va fi sporit cu peste un miliard lei.

De câteva zile se află în orașul nostru d. general Dr. Bădescu, medicul șef al S. S. C. VI Ar. care inspectează din punct de vedere sanitar toate corpurile de trupă din garnizoană.

Ilustratele cu inscripții străine nu vor fi primite la poștă.

Se aduce la cunoștința publicului că Direcțiunea Generală P. T. T. cu Ordinul No. 46540 oprește dela expediție cu data de 1 Ianuarie 1924, toate cărțile postale ilustrate, cu vederi din orașe și pozițiuni imprimate în limbă străină. Dela aceasta dată acestor cărți postale ilustrate numai atunci li se vor da curs dacă vor purta în primul rând în litere mari inscripțiuni în limba românească și numai dedesubt în altă limbă. Pentru evitarea eventualelor reclamațiuni ce ar deveni din aceasta cauză publicul este rugat a-se conforma acestui comunicat.

Export de lemne din România pentru construcțiile din Japonia. Statul japonez a încheiat cu exportarii de lemne dela noi o convenție pentru furnizarea a 240.000 m. de lemne de construcție. Transportul acestora se va face până la 1 Martie 1923.

Leul a fost cotate ieri la Paris cu 9:80. La Zürich a fost cotate cu 3:00.

JULIU GERGELY

CROITOR CIVIL ȘI MILITAR

Mare magazin de rechizite
UNIFORME ȘI CHIPIURI

Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferdinand, 55

La 1 Decembrie reapare revista satirico-umoristică „Ghimpele“.

Iniințarea unui tren expres pe linia Cluj—Oradea-Mare. Direcțiunea generală a căilor ferate române a încunoștințat direcțiunea regională din Cluj, că cu începere dela anul nou va introduce pe linia București—Cluj—Oradea-Mare un tren expres, cu care va înlocui acceleratul dela miezul nopții.

Imprumutul de 500 milioane. București. „Adevărul“ scrie că cercurile informate consideră ca încheiat împrumutul de 500 milioane franci pe piața Parisului cu dobândă de 4 la sută și cu amortizare pe 10 ani, acoperirea prin produse petrolifere adică benzină, motorina, etc. Prețul va fi prețul mondial în momentul livrării.

La 1 Decembrie cereți pretutindeni revista „Ghimpele“.

Spălătorie chimică

Edificiul Bazar. Partea spre teatru

Primesc tot felul de chaine — rufărie pentru curățit chimic. Călcatul hainelor se face imediat

Samuil Borgos

Turburări la Düsselodorf. Din Düsselodorf se anunță că poliția germană a tras în contra muncitorilor fără lucru, cari manifestau în mod pacinic. Un om a fost ucis și 20 răniți.

ULTIMA ORA

Acordul româno-ungar

Intr'un interview acordat ziarului „Dimineața“ baronul Wodianer, președintele delegației maghiare a spus următoarele: Vorbesc bine limba română deoarece mi-am făcut cariera politică aci în București, fiind consul înalte de război. Sunt mulțumit cu primirea care mi s'a făcut de autoritățile române. Vin în România pentru a cincia oară. Cred că toate chestiunile le vom putea lichida așa după cum prevede tratatul de pace de la Trianon. Orice obstacol îl vom îndepărta pentru a stabili o apropiere româno-maghiară. Ungaria dorește sincer ca între aceste amândouă țări să se stabilească relațiuni normale, așa după cum dictează interesele ambelor țări.

Aceasta depinde acumă numai de guvernul român care de altfel s'a arătat deja destul de cuțiant începând tratativele.

Vom trata în conferința de acum toate chestiunile economice și financiare, care sunt peste o mie.

Acumă amăna nu s'a stabilit programul tratativelor.

Republică în Grecia?

București. — În Grecia situația s'a înrăutățit din punctul de vedere dinastic.

Se crede că până la sfârșitul anului actualul regim monarhist va fi răsturnat. Se va proclama republica iar ca președinte va fi ales Venizelos.

Situația pentru regele George este precară. Guvernul grec a hotărât ținerea plebiscitului pentru ziua de 15 Decembrie.

Scarlatina în Capitală.

București. — În Capitală epidemia de scarlatină se întinde cu furie. Autoritățile au luat toate măsurile.

Noul ambasador al Poloniei la București.

București. — Guvernul polonez a rechemat pe ministrul său plenipotent din București d-l Jurjevici. Noul reprezentant al Poloniei la București va fi d-l Wislowski, fost ambasador la Paris.

Zelea Codreanu rămâne arestat

București. — Camera de punere sub acuzare a admis apelul procurorului de Ilfov în chestia liberării lui Zelea Codreanu. În cererea sa procurorul a motivat necesitatea menținerii acestuia în arest pentru siguranța publică.

La sfârșitul lui Noembrie apare calendarul ziarului „Vestul României“

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMÂNEASCĂ

❖ ❖ SOCIETATE PE ACȚIUNI ▲ ORADEA-MARE ❖ ❖

TIPOGRAFIA ȘI LITOGRAFIA

Strada Francisc Deák No. 2.

Telefon No. 10-02.

Araniată cu cel mai variat și modern material. Execută prompt și cu prețurile cele mai moderate: Ziare, Broșuri, Reviste, Afișe, Bilanțuri, Anunțuri, Invitări, Registre, Cărți de vizită și tot felul de lucrări în această bransă.

LIBRĂRIA:

Parcul Traian No. 6.

Telefon No. 10-16.

Asortată cu tot felul de cărți didactice și rechizite școlare; reviste și cărți literare și de știință românești și străine, furnizează cu prețuri de concurență: Hârtie, Creioane, Tocuri, Penițe și Materiale pentru Bănci și Birouri.

SECȚIA LITOGRAFICĂ

Înzestrată cu cele mai fine culori de cerneleuri execută cu cea mai mare fineță orice lucrări atingătoare în această bransă având un maestru-desenator diplomat.

ATELIERUL DE LEGĂTORIE

asortat cu materialele necesare cele mai moderne execută lucrări de bransă solid, curat, frumos și ieftin. Incurajați industria Românească!